

27. 6. 2024

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smlouvy s podmíněným plněním spotřebitele a ochrana spotřebitele ve světle nového rozhodnutí SDEU

Evropská unie prostřednictvím své normotvorné činnosti harmonizuje v oblasti soukromého práva zejména ochranu spotřebitele, čímž dostává svému aktivnímu závazku garantovat vysokou úroveň v ochraně spotřebitele dle čl. 38 Listiny základních práv Evropské unie. V praxi by tak členské státy měly mít velmi podobnou úroveň ochrany spotřebitele, kdy spotřebitel má typicky slabší postavení, které je kompenzováno řadou ochranných ustanovení. Vystává však otázka, jestli jsou tato ochranná ustanovení vždy pro spotřebitele příznivá.

V tomto článku se proto zaměřím na nové rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve věci Conny, který se zabýval paradoxní situací, kdy se třetí osoba dovolávala ochranného ustanovení v neprospěch spotřebitele.

Skutková a právní podstata věci

V rozsudku ve věci Conny ze dne 30. května 2024 se SDEU zabýval skutkovou situací, kdy nájemce bytu v postavení spotřebitele uzavřel s pronajímatelem – podnikatelem – nájemní smlouvu v místě, kde v Německu platí regulované nájemné. Dle německého práva má spotřebitel v případě, že sjednané nájemné je vyšší než povolené, nárok na vrácení přeplatku na nájemném.[\[1\]](#)

Spotřebitel se obrátil na německou obchodní společnost, jejímž předmětem podnikání bylo vymáhání pohledávek. Uzavřel s ní příkazní smlouvu prostřednictvím internetových stránek (tzn. elektronicky – distančně), kdy jednou z podmínek této smlouvy bylo, že společnost od spotřebitelů obdrží část odměny pouze v případě, že dojde k úspěšnému vymožení pohledávky, a další část v případě, že společnost zašle pronajímateli výzvu k uhrazení přeplatku.[\[2\]](#)

Společnost se s výzvou na pronajímatele obrátila, avšak neúspěšně, a proto přikročila k vymáhání pohledávky soudní cestou. V prvním stupni byla žaloba úspěšná, avšak pronajímatel se odvolal k Zemskému soudu v Berlíně (*Landgericht Berlin*). Jako jeden z odvolacích důvodů pronajímatel namítl, že příkazní smlouva mezi nájemcem a společností vymáhající pohledávku je neplatná, protože tato společnost nedostála informační povinnosti dle čl. 8 odst. 2 druhého pododstavce směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů.[\[3\]](#) Zemský soud v Berlíně se proto obrátil na SDEU s předběžnou otázkou.

Předběžná otázka se týkala výkladu výše uvedeného ustanovení, které zakládá povinnost obchodníkovi kontrahujícímu se spotřebitelem elektronickými prostředky na dálku upozornit spotřebitele na konkrétní okamžik, kdy se zavazuje za službu nebo zboží platit. Představit si to lze na tlačítku v e-shopu, u kterého je napsáno, že kliknutím na toto tlačítko se kupující zavazuje k platbě. Čl. 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů za nedodržení této informační povinnosti **stanovuje sankci relativní neplatnosti** smlouvy.

Německý BGB (ve znění účinném pro předmětné řízení) ale předmětné ustanovení směrnice č.

2011/83 o právech spotřebitelů transponoval takovým způsobem, že sankcionoval nedodržení uvedené podmínky ze strany obchodníka **absolutní neplatností** dané smlouvy bez možnosti spotřebitele se platností smlouvy dovolat.[\[4\]](#)

Vyvstala tak otázka, jestli existuje povinnost obchodníka informovat spotřebitele ve smyslu čl. 8 odst. 2 druhého pododstavce směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů i v případě, že povinnost spotřebitele zaplatit za poskytnutou službu vznikne v budoucnu a pouze v případě splnění určitých podmínek ze strany obchodníka.[\[5\]](#)

Posouzení předběžné otázky Soudním dvorem Evropské unie

SDEU uzavřel, že dle znění vykládaného ustanovení směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů je třeba výslovně upozornit spotřebitele na skutečnost, že se zavazuje k platbě, vždy při vytváření objednávky, neboť tím na sebe spotřebitel přebírá povinnost za službu či zboží zaplatit. Zároveň uvedl, že toto ustanovení nijak nerozlišuje mezi podmíněným nebo nepodmíněným plněním.[\[6\]](#)

Na předběžnou otázku SDEU odpověděl tak, že čl. 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů musí být vykládán v tom smyslu, že u distančních smluv uzavřených elektronickými prostředky je třeba dostát předmětné informační povinnosti podnikatele i u smluv, kdy je platba ze strany spotřebitele podmíněna splněním pozdější podmínky obchodníkem.[\[7\]](#)

Praktické dopady závěru SDEU

Závěr SDEU tak stanovil, že ustanovení čl. 8 odst. 2 druhého pododstavce směrnice č. 2011/83 se uplatní i na smlouvy, kde je platba ze strany spotřebitele podmíněná. Tím SDEU poskytl nový výklad. Osobně jsem ale toho názoru, že praktický dopad má probírané rozhodnutí SDEU, a to zejména v kontextu stanoviska generálního advokáta, spíše na situace, kdy se neplatností spotřebitelské smlouvy s odkazem na ochranné ustanovení chránící spotřebitele dovolává osoba odlišná od spotřebitele, a to i v neprospěch spotřebitele, neboť potvrzuje praxi, že se třetí osoba v neprospěch spotřebitele těchto ustanovení nemůže dovolat.

V českém občanském zákoníku je vykládané ustanovení směrnice č. 2011/83 transponováno do § 1826a odst. 2. Na rozdíl od německého BGB český občanský zákoník přímo počítá s právem spotřebitele se smlouvy dovolat i přes nesplnění informační povinnosti obchodníkem.

Dle mého názoru je česká transpozice provedena o něco důsledněji než německá (ve vztahu k § 1826a odst. 2 občanského zákoníku a čl. 8 odst. 2 druhého pododstavce směrnice č. 2011/83 o právech spotřebitelů), neboť vykládané ustanovení směrnice (v české jazykové verzi) výslovně v poslední větě uvádí: „...*Nedodrží-li obchodník ustanovení tohoto pododstavce, není **spotřebitel smlouvou nebo objednávkou vázán.***“ Ze znění této věty nijak nevyplývá, že by smlouvou neměl být vázán podnikatel, který nedostal své informační povinnosti. Naopak z ní vyplývá, že je právem spotřebitele se neplatností domáhat, resp. ze smlouvy vůbec neplnit.

Německá transpozice tak způsobila paradoxní situaci, kdy se třetí osoba domáhala neplatnosti smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a podnikatelem, a to s odvoláním na ustanovení zákona, jehož cílem a účelem je ochrana spotřebitele. Spotřebitel se zároveň nemohl dovolat platnosti dané smlouvy, neboť tuto možnost mu německá transpozice nedala.

SDEU se touto problematikou zabýval jen stručně. S odkazem na zásadu vysoké úrovně ochrany spotřebitele učinil závěr, že se spotřebitel může dovolat platnosti smlouvy i v případě německé transpozice směrnice.[\[8\]](#) Blíže se však touto otázkou nezabýval.

Situaci, kdy se uplatnění ochranného ustanovení nedovolává sám spotřebitel, rozebral generální

advokát ve svém stanovisku. Uvedl, že účelem ochranných ustanovení je chránit spotřebitele, přičemž není možné se jich dovolat v případě, že s tím spotřebitel nesouhlasí. Zdůvodnil to tím, že opačný výklad by šel proti smyslu a účelu směrnice č. 2011/83.^[9] Tento přístup potvrzuje i judikatura SDEU.^[10]

Závěr

Závěrem lze shrnout, že z rozsudku SDEU ve věci *Conny* se informační povinnost stanovená čl. 8 odst. 2 druhým pododstavcem směrnice č. 2011/83 transponovaná do českého občanského zákoníku v § 1826a odst. 2 uplatní i na takové spotřebitelské smlouvy, dle kterých se spotřebitel zavazuje k úhradě jen za splnění budoucí podmínky.

Také lze konstatovat, že ustanovení zákona, jehož cílem je ochrana spotřebitele, se není možné dovolat proti vůli spotřebitele. Už vůbec není možné se takového ustanovení dovolat způsobem, který spotřebiteli uškodí.

JUDr. Filip Crnčević

BŘÍZA & TRUBAČ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ — ATTORNEYS AT LAW

Bříza & Trubač, s.r.o., advokátní kancelář

Palladium Praha
Na Poříčí 1079/3a
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 601 114
e-mail: info@brizatrubac.cz

^[1] Rozsudek SDEU ve věci C-400/22, *Conny*, ECLI:EU:C:2024:436, ze dne 30. 5. 2024, odst. 11.

^[2] *Tamtéž*, odst. 12 - odst. 13.

^[3] *Tamtéž*, odst. 18 a čl. 8 odst. 2 druhý pododstavec Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. 10. 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

^[4] *Tamtéž*, odst. 10, dle § 312j odst. 4 BGB smlouva není uzavřena, pokud podnikatel nedostojí

předmětné informační povinnosti.

[5] Konkrétně předběžná otázka zněla: „Je v souladu s čl. 8 odst. 2 druhým pododstavcem směrnice [2011/83], jestliže je vnitrostátní ustanovení (v projednávané věci § 312j odst. 3 druhá věta a odst. 4 BGB, ve znění platném od 13. června 2014 od 27. května 2022) vykládáno v tom smyslu, že se stejně jako čl. 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice [2011/83] použije i tehdy, je-li spotřebitel povinen zaplatit obchodníkovi v okamžiku uzavření smlouvy elektronickou cestou nikoliv nepodmíněně, nýbrž pouze za splnění určitých dalších podmínek, například výlučně v případě pozdějšího úspěchu poskytnutých právních služeb, kterými byl obchodník pověřen, nebo pozdějšího zaslání upomínky třetí osobě?“

[6] Rozsudek SDEU ve věci C-400/22, Conny, ECLI:EU:C:2024:436, ze dne 30. 5. 2024, odst. 45 - odst. 48.

[7] Konkrétně výrok SDEU zněl: „Článek 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, musí být vykládán v tom smyslu, že v případě smluv uzavřených na dálku prostřednictvím internetových stránek se povinnost obchodníka zajistit, aby spotřebitel při učinění objednávky výslovně přijal závazek k zaplacení, uplatní i v případě, kdy je spotřebitel povinen zaplatit tomuto obchodníkovi odměnu až po splnění pozdější podmínky.“

[8] Rozsudek SDEU ve věci C-400/22, Conny, ECLI:EU:C:2024:436, ze dne 30. 5. 2024, odst. 55.

[9] Stanovisko generálního advokáta Giovanniho Pitruzzelly ve věci Conny ze dne 14. 11. 2024, odst. 52.

[10] Např. rozsudek SDEU ve věci C-260/18, Dziubak, ECLI:EU:C:2019:819, ze dne 3. 10. 2019, odst. 54 - odst. 55.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro](#)

[aerolinky ze třetích zemí](#)

- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)